

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokban kivántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés fölvételük's pontosan közöltetik.

Közelgetvén a 2ik félév's elmulván a medárdnapi pesti sokadalom, sietünk t. Olvasóinkat lapjaink további megrendelésire figyelmeztetni. Mind a 'Jelenkor' mind a 'Társalkodó' külseje az eddigi marad's hogy belső érdekeket lehetőségig emelhessek, valamint meggyehatósági gyors és pontos tudósításokrul gondoskodtunk, ugy az iránt is czélszerűleg intézkedtünk, hogy beállott 'országgyűlésünkről' hiteles és lehetőségig terjedelmes híreket minél gyorsabban közölhessünk. Ez okból szükségesnek láttuk egyszersmind, hogy lapjainkból júliustól hetenkint, az eddigi 3 iv helyett, rendszeren 'négy' ivet adandunk, mihez képest az előfizetési árt egyenlővé tesszük hazánk többi politikai lapjaival. F. év július 1sejétől tehát a 'Jelenkor és Társalkodó' előfizetési díja 'félve' postán's helyben boríték alatt 'hat' forint, Budapesten boríték nélkül's házhöz küldve 'öt' forint pengőben; a 'Társalkodó' magáé borítékosan 3 fr. borítékalanul 2 fr. A megrendelést lehetőleg gyorsítani kérjük, hogy a nyomtatandó példányok számához kivántatókrul jó előre intézkedhessünk.

A' Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT Magyarország és Erdély: (kinevezés; Az adó IV. gr. Széchenyi Istvántól; magyar tud társ; pesti kikötő; budapesti négyesületek; országgyűlési közlemények; Szatmármegye; a kir. előterjesztések tárgyalatása, fohírás ő felségéhez az utóbbi zavarok ügyében; sat. Esztergommegye; a kir. előterjesztvények választmányhoz utasítottak, polgári sérelem megyei tisztviselő ellen; fölvilágosítás a magyar liturgia ügyében Ungvárról; 's a t.)

Szerbia (népmozgalom; Lieven munkálata.)

Spanyolország (saragossai zavargás; Malaga hódolásra készül; Reusst Zarbano elfoglalta; armányok a királyné férjhez adatása iránt.)

Anglia (a gabonátörvény elleni indítvány megbukott; Cambridge hgnő évdíja megajánlatott.)

Poroszország (Berlinben követválasztás, és utasítás utáni törekvés)

Külföldi elegyhír. (gyapjувásárok's legújabb)

Értesítő. —

Magyarország és Erdély

Ócs. 's ap. kir. felsége Sándor Mórigrófot Cseh-, Morvaország- és Sziléziában földesuri jogokkal legkegy. fölrüházi méltóztatott.

A' nm. m. kir. udv. kamra Gartner Károly facse-
tli k. kamarai erdökerülöt saját kérelmére Lugosra hasonló hivatalba áthelyezé; a' Denk Károly előléptetése által megürült ungvári erdökerülési állomásra pedig Lehoczky József ó-kemencei kamarai erdőszt alkalmazá. Steiger Ferenc diósgyőri tisztartói első írrok f. e. maj. 8d. Weinczierl József pedig, sóvári k. sómázsamester apr. 20d. meghaltak.

AZ ADÓ

IV.

Nemzeti létünk és jövőnk biztosítását, mint a' körülményi csillagzatok ma mutatkoznak, az adó-
rult irt eddigi czikkeimben két fő sarkalatra állítom. Egyik: mindenben parlag szint viselő hazánknak kellő instructioja; másik: a' törvények iránti szigorú engedelmesség.

Az engedelmesség körüli kérdést, ezen lehető legfontosb életkérdést — legfontosabbat, mert kivált a' magyarra nézve a' féketlenség és szabadság, a' rend és szolgaság közti vonalt kijelölni egy két szóval nem lehet — azonban csak akkor kísértendem meg, mikor az ország instructiójárul némileg elő fogtam sorolni nézetimet, előre sejtén, hogy akkor is, csekély tehetőségemnél fogva, az érintett themának, mellynek teljes sikerü feloldásán eddigelé hiába fáradozt az emberi nem, csak némi propylaeumit fogom szönyegre és tán egy kissé tisztábbra hozhatni.

Ennélfogva előlegesen az országnak instructioi kérdését veendem tárgyalás alá.

Hogy Magyarország mindenben, legyen anyagi legyen szellemi tekintetben, parlagi szint visel, miszerint anyaföldünknek nincs közlekedése, mellyet az ember a' kedvező időnek's körülményeknek mintegy akar atja nélkül, sőt daczára, saját akaratja szerint szabadon használhatna — és szótárom szerint ez a' szabad közlekedés — nincs gyára, nincs kiképzésére kellőleg szolgáló intézete, nincs valóságos hitele, nincs kiállító ereje, nincs, nincs, nincs — kár volna a' számtalannin c s elősorolásával időt fecsérelni — mind annak csak fele is, mikkal nem egy szerénykedő kis nemzet száz percenttel magasabban áll, mint a' hetykeségben és elbizott-

ságban mesterét alig lelhető ámitásteli magyar; v a n ellenben egy szép királysággal felérő mocsára, korlátlan vize, tenger sivataga, v a n homokbuczkáján annyi mint csillag az égen, v a n megbomlott intézet-romja akárhány, v a n tudatlan vagy rest keze vajmi sok; szóval: v a n temérdek oly kincse, mellyet töle a' nagy természet egy gondolkozó lénye sem irigyel, sőt mellyért azt nem egy szánja meg, vagy éppen nem kevés kaczagja le; hogy Magyarország ehhez képest a' számtalan ninc s és szinte annyi fejletlenségi v a n átkátul béközva, mindenben parlagi szint visel, abban, azt hiszem vagy legalább feltenni akarom, senki sincs, kit egy kis szemmel, egy kis füllel és egy kis velőskével ajándékozott volna meg a' sors, és ki csak egy kisé bujt vala is ki határából és drágalatos, jól emésztői személyének csillagköréből, ki egyet ne értene, velem kezét ne fogna.

Okoskodásom megalapított tényezője ennél fogva az, hogy Magyarország mindenben nagy parlag.

„Magyarország nagy parlag!“ Ez tehát azon horgony, mellyre kötöm elemzésem fonalát. Ámde ha anyaföldünk nagy parlag, valamint valósággal minden tekintetben az, — és e' körül istenért ne mystificáljuk magunkat, mert nem kevesb mint vérünk léte forog kérdésben — akkor ugyan mi a' teendő? A' kérdés lehető lefontosabb; megoldása vajmi nehéz; 's illyest teljesíteni egy két szóval nem lehet. Sommára összehuzva azonban én azt hiszem:

Legelsőben kebleinkbe nyulni, eszünkhez jöni, magunkkal számot vetni, magunkat mint halhatatlan lelkü lényeket megbecsülni, és aztán magunkat őszintén tudakolni: parlag, kopár országi és nemzeti körülmények közt vajjon fellelendjük é földi létünk üdvét?

'S aztán kikutatunk és fontolóra vennünk, hogy vajjon el vagyunk é itélve, el vagyunk é kárhoztatva parlag's kopár országi és nemzeti létre?

Ha ezen magunkba szállás és körülményink fontolóra vétele után hidegek maradunk, és nem ébredsz bennünk valami nemesb vágy, mellytül epedünk, de az eddigi minden köz szellem és valódi nemzeti nagyság's csak ehhez kötött nemzeti becsület nélkül is, el bírjuk viselni az életet, sőt azt véltvén, e'jbe erősen irigyel minket a' világ' még kérkedünk is azzal: ám akkor „öljük az időt, 's üljük ünnepeinket körülbelül mint eddig.“

Ha pedig arra kárhoztatá a' magyar hont magasb hatalom, mellyel hiába küzd emberi erő, hogy maradjon parlag, maradjon kopár örökleg: akkor — — — — — „gyujtsunk pipára.“

Az inductio rendszere szerint azon sarka'apon, mikép Magyarország nagy parlag, a' kikutatandó valólnak feloldásához egy lépéssel ekkép közelebb jutván, most azon kérdés támad:

Vajjon hideg maradand é a' magyarnak lelkesb része, ha őszintén tekinti, mi hazája most, és felnyilik előtte egykori kifejtettségének bájképe, 's e' szerint meggondolja, belölemi lehetne? 'S aztán

Vajjon el van é itélve, el van é kárhoztatva a' magyar hon kopárságra?

Mi az első illefi, én azt gondolom, sőt véremrűli vélekedésemnek im ez, ha így szabad mondani, hitvallásos egybevonatja, hogy a' legtöbb magyar általján véve azért oly impracticus, maga sem tudja jól, mit akar, és ekkép maga körül oly kapkodó, buskomoly, sőt nem ritkán egészen elkeseredett teremtés, mintha valami mély, maga előtt sem ismert szellemi kín rágód-nék lelkén, mert nemes büszkesége, hírvágya határ-

ta'an, ennek kielégíthetése ellenben oly nyomorult szűk határok közé van szorítva.

A' másodikat illetőleg pedig úgy tartom, ha van táj, mellyre az anyatermészet kegyesen mosolygott, a' nélkül azonban hogy restséget előmozdítolag a' galambot egy uttal a' kegyes szájfeltároló számára meg is sütötte volna, az bizony Magyarország.

És im elemzésemben ismét két lépéssel előre haladtunk, mert azt állapítok meg: hogy elégséges sőt tán túlságos szellemi erő mellett, oly földünk is van — és itt nem hiszem szükségesnek a' tisztelt olvasót részletesen figyelmeztetni arra, hogy figurative szölok — mellyben minden megterem.

A' magyar tehát, vagy ennek legalább jobb része — és ezt további okoskodásom végett, azt hiszem, bizvást megállapított lépcsőzetül szabad használnom — nemcsak nemzeti kifejtés's felvirágzás után szomjaz, de ezen szomját ki is elégítheti.

Az elemzés illy magasságára emelkedvén, hol anyaföldünk kifejtettségét tekintve, akarat és lehetőség nem vétethetik kérdésbe, de mind egyik mind másik előtünk tisztán áll, a' feloldandó problémának alkalmazása tehát egyszerűleg abban pontosul össze:

Hogy vajjon mily erővel képes a' magyar, hona instructiojához járulni, és aztán mire volna legcélszerűyosb, leggyümölcsözőbb, ezen kiállítható erőt fordítani. —

Az okos gazda, mindenekelőtt tehetségét veszi számba, mellyrül rendelkezhetik. 'S csak akkor, ha ez tisztában van, veszi fontolóra, mire pontosíthatja össze azt legnagyobb gyümölcsözéssel. Ha nem cselekszik így, csöd a' vége. Lásd a' magyar cifra gazdák sorát.

A' financernek, ha kérdésbe venni nem akarjuk, hogy az adó csak akkor helyes, ha célirányos investitio lényegét viseli, midőn ha illyest nem visel, egyenesen zsarolás, szinte ez tiszte; az t. i. hogy előbb ámitás nélküli tekintetbe vegye a' nagy közönség — mi nem egyéb mint a' haza — egybevont tehetségét, és csak ennek kellő kikutatása után vegye fontolóra és határozza meg, mibe lehetne fektetni azt lehető legmagasb kamatra.

Tehén, bármily jó fajta és jó alkatu volna is egyébiránt, csak fölötte kevés tejet ad, ha szűk legelőtül sanyós; és e' szerint valamint nem volna ildomos, erővel több tejet akarni illyestül fejni, mint a' mennyivel bír, mert tej helyett vért sajtolnál abbul ki's csak hamar végét vetnéd, 's ekkép előlegesen egy huzamig jól kellene tartani azt, mihez képest előbb 'fejős' legyen: szintugy vajmi felszínes és könnyelmű financer volna az, ki, mielőtt némileg adózási képességre emelked-nék nemzet, nagyobb adót vetne arra, mintsem a' mennyit tőkénének csorbítása nélkül elbír; mert a' helyett hogy tán némi ephemer fel-felcsillamlás helyett tartós fényre emelné azt, egyenesen vért és csontvelejt támadván meg, elpusztulását csak koritná, vagy ha illyesnek még nem indult, egyenesen annak magvát vetné el.

Ámde a' magyar közönség általjánosan véve, ha önkeccsgető álmaink- és saját mystificationokra meg-nemszünőleg gyártott szemfényvesztésink kincsét kihagyjuk a' calculusbul, szánakozásra méltólag szegény; általjánosan véve mondom, mert hiszen oly körülmények közt, mint a' millyenekben például én vagyok, 's mellyekhez képest okszerintileg nagy adózási szomjat érezhetek magamban, a' nélkül hogy ez nyavalyás szomj vagy fitogtatás volna, csak fölötte kevés létezik; 's ekkép, mivel a' magyar közönség általján véve szá-

nakozásra méltólag szegény, bárki is, legyen neve aztán minister vagy kolompós, ki márul holnapra erőntuli adózási sulyt, vagy ollyast melly nem kamatoz, akar vetni a magyar nyakába, és nem igen tartja érdemesnek eszt a különösen fárasztani, hogy valljon azon somma, mellyet a magyarbul mostani sínylös állapotja közt kisajtolni vágyik, mibe volna fektetendő lehető legnagyobb haszonnal: az vagy nem tudja mit cselekszik vagy szántszándékkal támadja meg a nemzet vért, minthogy a nemzeti tőkének csorbitása nem egyéb, mint a nemzet csontvelejének kipréselése.

És ha ez áll, 's tegyük csak fel, hogy nem valami honi bálvány, de „minister“ szándoklana illyest a magyarral, és tudom mindjárt felnyílnék és látna vajmi sok rendszerint vakságban nyavalygó szem: akkor nem nehéz megmagyarázni a népeknek általános vonakodását sőt irtóztatását az adótul, 's annál kevesebb, mert vajmi sok adó létezik, melly a mellett, hogy éppen nem viseli valami hasznos investitio természetét, mellyhez képest az adózóra háramlanék az adó haszna, 's ekkép egyenes zsarolás, néha olly sulyos is, miszerint egyenesen a nemzet életforrásán rágódik; 's ha ez áll, akkor kétségbe nem vehető világosságban tűnik fel egy részről megint az, milly lélekbenjáró dolog, az adó tárgya körül szentségtelen kezekkel kontárkodni; más részről pedig, milly pimasz nép volna az, melly néhány „sic volo sic jubeo, stat pro ratione voluntas“-féle agitator horgára, olly nevezetes, olly lélekbenjáró tárgy körül, mint az adó dolga, felcsipetni engedné magát, a nélkül hogy tudná: képes é elbirni azt, mit nagy kegyesen rápoggyászolni szándoklanak, 's valljon lenné é megnyergeltetésének de csak legkisebb hasznát is.

És ha a lepergett legközelebbi adózási pro et contra tusakodások fővonásait és az ügy megbuktának okát szemügyre veszszük, ugyszólván egy képben összepontosítva fog előttünk állni, hogy biz az legfőképp sőt egyedül azért esett el, azért bukott meg, vagy legalább azért esett hátrább mint volt azelőtt:

1) Mert annak keresztülvitelére a haza némi főkolompósai, kik magukat bizonyos nimbusba állítani tudták, persvasio helyett általján véve zaklatást, ijesztgetést, legyalázást, szóval: inkább csak erőltetést használtak, miszerint maguk ellen is idézők a nyers erőt; mi természetesen természetesen, mert ki okszerinti megmutatás helyett zsarnokilag parancsolni akar, 's azt, ki zsarnok szavának szolgálailag vakon engedelmeskedni nem hajlandó, lekorholja, legyalázza: az ne csudálkozzék, ha elféle manipulatioji ellen a lekorholt, a legyalázott szintén nem él okoskodási persvasiival, de legott gyakran olly szomorú következtetésekkel járó nyers erőt használván, ha másképp nem lehet, titlegi persvasiival veri vissza a nem kevesbé gögös mint fe' szines impositiot.

2) Azért bukott meg vagy esett legalább azelőtti helyzeténél hátrább az adó ügye, mert a „quod licet Jovi non licet bovi“ kellő fel nem fogásához képest felette sok olly egyén ügyügyködött a dolog körül, kinek bőrét az adó felvállalása nem érintette volna, 's kinek szerencsétlen beleavatkozása, 's mi több, zsarnoki parancsoló beleavatkozása, ekkép a jury szelleme szerint, mellynél fogva senki nem kedveli, nem türi a körén kívüli elíteltetést, elmulhatlan és visszalökő 's fájdalom! vajmi sajnós reactiot volt kénytelen szülni.

'S most hozzuk emlékezetünkbe a hirlapisták adó körüli eljárásának összegét. 'S valljon fog-e valaki akadni, ki őszintén megvallani ne volna kénytelen, hogy tán soha nem kezelteztetett egy tárgy is olly megbecsáthatatlan felszíniséggel és még is annyi elbizott pajzansággal, mint a jelenünket és jövőnket így vagy amugy, virágzás vagy hervadás, élet vagy halál felé döntő adó ügye. 'S im itt a bün, mert „dat pira, dat poma, qui non habet alia dona“, de ezt a méltányos legalább, ha többet kiállítani nem bír, nem göggel cselekszi hanem szerény udvarisággal, nehogy éretlen almaid és kemény körtéit fejéhez csapni legyen még a hidegebb vérü is hajlandó. Mert zsarnokságot csak gyáva tür; felszines, minden superioritas nélküli iskolás gyermek zsarnokság alá pedig, mellynél izetlenebb, lealacsonyítóbb imperium nem létezhetik, egyedül esztelen állat görbed.

Számoljuk össze, a p. hirlap szerkesztőjének iskolája ugyan mennyi persvasiot hordott fel, mióta az ő gondolta szerencse kaptájára törekedik felvonni a hont, a magyar közönség azon részének, mellyet az adó dolga illet, megindítására, megnyerésére, hogy neki adózni illő és igen hasznos volna, ugyan mennyi persvasiot hordott fel, lássuk csak; 's viszont vizsgáljuk, milly iskolás viszketeggel és daczczal korbácsolta meg nem szünőleg ellenben mind azokat, kik magokat fér-

gekként legázoltatni nem engedék, 's elvégre — mert az erőltetőkkel másképp nem bírtak — azon szerencsétlen és hazánkat lealázó fogásra ugyszólván kényszerítetének: erővel verni vissza a megtámadást; vizsgáljuk ezt csak, és indignatioval eltelve, mély buba fogunk sülyedni, mert valóban az érintett iskolának — 's csak ennek volt hatása, mert violentiái által a többi mind paralyálta — az adó körüli működésiben olly arányban áll a persvasio a döngönyözéshez 's lealázáshoz, mint áll 5: 100-hoz, holott az ügy sikeres előmozdítására nézve az egész eljárásnak keveretlen, minden „nélkületek 's ellenetek“ nélküli persvasiobul kellett volna állnia, a méltatlan döngönyözésnek ellenben egyedül nullakép figurálni.

En legalább ezen iskola részéről egy sor olly persvasiot sem olvastam, sem nem hallottam, mellynek psychologicé véve valódi hatása lehetett volna azokra nézve, kiket mindenek előtt meg kell vala nyerni az adóügy részére; mert a mellett hogy a p. hirlapi adótárgyaló thema körülbelül mindig egyszerűleg csak így pengett: fizess a domesticába, különben semmirekellő rossz hazafi, gyáva teremtes 'sa't. vagy, 's ekkép általján véve elég mélysége sem volt a rábeszélésre számított okoskodásnak, és ha itt ott kivétel gyanánt fel is hozatott némi gyám-ok, legtöbbszörre hozzáragasztott valami terroristicai bunkó, melly a gyengédebb kedélyűnek kedvező hajlamát nemcsak nem ébreszti, nemcsak nem érleli, de fagyos vizzel önti le; e' mellett mondom legtöbb irott vagy elmondott szónoklat — 's vizsgáljuk csak azok valódi szellemét — nem azokhoz valaintéve, kiket a kérdés eldöntése, hogy „válljon akarnak-e adózni vagy sem“, tulajdonkép illet, de meg nem szünő utféliségek — Gemeinplätze — által inkább azokhoz lön irányozva — mintha a p. hirlap szerkesztőjének mottoja „nélkületek sőt ellenetek“ szerint az alkotványküntekre lett vala szándék tétetni appellata — kiket a kérdés eldöntése jogszerűleg nem illet, ha t. i. a nyers erőnek ököljoga az illetők által az emberi nem elidegeníthetlen jogai közé nem soroztatik.

Már illy kezelés után, bármily paradoxnak látszassék is lenni, mit mondani fogok, azért tétova nélkül még is ezennel kijelenteni vagyok bátor, hogy noha nem lehet busitobb minden magyarrá nézve, kinek hona drága 's ki huszonnegy óránál tovább lát, mikép az adó dolga ez uttal nemcsak megbukott, de hátrább löketett, azért még is némi megnyugtatóst hord magában ez idélen eset; mert ha olly felszínes kezelők mint a hirlapisták, minden férfui ovakodás ellenére, az adó dolga körül 's nagyobb részt ugy szólván meglepve, majoritást tudtak volna kikorbácsolni, az valóban még busitobb lett vala, minthogy olly nép, melly a nemzeti élet legfontosabb ügyében magát bárki által is meglepetni 's pimasz béka-ként felhorgoztatni engedi, melly minden féreg sőt még egy darab veres posztó után, habár horgot rejt is, vakon és mohón kap; illy nép, mondom jóra rosra egyiránt levén csábítható, nem rejti lényegében ujjászületésének legszükségesebb kellékét, melly egyszerűleg abbul áll: „Ne hajolj a 'va'lon' kívül semmi előtt.“ Amde a valót nem korbácsolal ismértethetni 's kedveltheteni meg az emberekkel.

Mihez képest, jóllehet politikai hivatallásom szerint soha nem lesz a magyarbul semmi is, ha kiváltságos része aránylagosan nem járul a haza terheihöz, azért nem vonakodom ezennel megvallani, mi kép még is jobban szeretem, hogy a terroristák iskolája által nem hagyá magát az adó dolga körül lelketlen portokák'nt behálóztatni; 's pedig, mert az adó körül vesztett esatát ügygyel bajjal ugyan, de valami mód még helyreállíthatni, midőn viszont alig létezik elég hathatós és kivált elég szapora gyógyszer, melly nemzeti aluszékony tompa-eszűséget mostani században, mielőtt késő lenne, helyre tudna hozni. És ekkép a magyarnak jövődjé körül valóban kétségbe kellene esni, ha őt minden persvasio's ezzel egybefüggni kellő biztosítás nélkül adózásba birta volna ijesztgetni és korbácsolni a p. hirlapi töredék; midőn legalább bizonyos sagacitást 's némi ferfuságot mutat, mellyel okkal móddal még elérhetni némi hasznost, hogy a meg nem szünő, de minden alap nélküli, syren-féle p. hirlapi dagálydanok által elszedíteni, elaltatni magát nem hagyá a nagyobb rész; a negédes korbácsolást ellenben egyszerűleg a „quod mihi justum, alteri aequum“ tana szerint hasonló szerrel volt viszonzani kész. (Folytatása következik.)

Gr. Széchenyi István.

Országgyűlési közlemény.

Pozsony jun. 25én. A' jun. 20án tartott Vlik orsz ülésben a' verificationalis választmány jelenté-

sének (mellyet 64ik számunkban közöltünk) Turopolya panasztát 's a horvátországi követek elleni kifogást illető pontja kerülvén felolvasásra, miután elnök ő nmga intette volna a RRet, hogy Horvátországot illetőleg ovakodók legyenek 's a pártokat ne szaporítsák és ne keserítsék, mert egység nélkül nem lehet egészséges a test, egészség nélkül pedig nem haladhatunk, 's általában kibékülést ajánlott, magát a turopolyai panaszt illetőleg pedig azt jegyezte volna meg, hogy már maga azon forma, miszerint az benyújtott, nincs a törvényes szokás szerint, mert azt a tábla törvényes elnökének kellett volna beadni, mire nézve elnöki jogához tovább is ragaszkodik; de különben is a panaszos tárgyat előbb ő felsége elé kellett volna terjeszteni elintézés végett 's csak azon esetben folyamodni az országgyűlés elébe, ha ő felsége nem szolgáltatott volna törvényt és igazságot; és ezért azt kívánta volna, hogy a panasza azon útra igazíttassék, mellyre nézete szerint tartozik: ezután Horvátország egyik követe felkelvén, deakul akart szólani. De több megye követei azonnal felugrálván helyeikből, az egész tábla zúgó roszalásának tolmácsai lönek, hogy t. i. miután ez itt magyar országgyűlés, 's Horvátország követe, mint a kerületi ülésben bebizonyítá, különben is tud magyarul, ök itt a követ urat holt diák nyelven szólani nem engedhetik, mi a magyar nemzet elleni gúny, 's a magyar törvényhozótest méltóságának sértése volna. Az elnök kijelenté, hogy ő is ohajtaná ugyan, hogy a magyar országgyűlésen csak magyar nyelv hangozzék, de köteleességét kiki tudja; a horvátországi követek küldöktől függenek 's olly utasítással vannak ellátva, hogy diákul szóljanak. A RR. azonban kijelentett szándékukhoz, hogy t. i. a magyar országgyűlés termében ezentul idegen nyelvet türi nem fognak, előadák mint legtöbb 's természetes okot, mellytől egy nemzetet semmi erőttelés nem üthet el, hogy ök többé diákul érteni nem akarnak, hogy e' holt nyelv jármát türi szégyenlik; mi az engesztelés szempontját illeti, mellyet elnök ő nmga felhozott, errendezve egyik megyei követ kijelenté, hogy a magyart nemcsak türelmetlenségtől valódni nem lehet, sőt hogy sokkal türelmes mint szabad nemzethez illő volna; bizonyítja ezt a jelen példa, mellyet ha a minket vádoló külföldiek látnának, bizonyosan meggyőződnenek, hogy nem mibennünk a hiba, ö tehát a horvátországi követnek minden további diák felszólalása ellen ovást tesz; 's azonnali eldöntését kívánja a kérdésnek: szabad é az ezentul is, vagy nem? Egy másik megyei követ erőteljesen visszautasítá a vádat, mintha mi bármely tekintetben is okai volnánk annak, hogy Horvátország önmagában meghasonló, saját keblét dúlja 's marczongolja; emlékezteti a horvátokat azon multra, midőn az Európát meghódító kis káplár Horvátországot is elfoglaltá, vajjon ő vele szemközt mertek volna é nem francia nyelven beszélni akarni? nem mert ő tudta volna a makacsokat kényszeríteni! a követi állás lealacsonyíttatását látá azon utasításban, miszerint a horvátországi követeknek meg van hagyva, hogy itt miféle nyelven beszéljenek 's megkérdené őket: vajjon nem áll é utasításukban, piano vagy forte nyilatkozhatnak? ö itt egy régi római coloniát 's nem magyar társországot lát; kijelenti, hogy a diákul mondott beszédek hitelességét elismerni nem fogja 's miután a naplóíró diákul tudni nem akarnak, a fordítva beküldött beszéd hitelességeért pedig jót nem állhatnak, diák beszédet a hiteles naplóba bevétetni nem engedhet; ha tehát Horvátország követe tovább is diákul akar beszélni, tartson magának külön naplót 's ne kívánja, hogy valaki reá hallgasson, hogy beszéde alatt szomszédával ne társaloghasson. Az elnök tovább is ragaszkodott azon nézetéhez, hogy noha diákul nem tudni kinek kinek teljes szabadságában van addig még is, míg a horvát követeket diák szőlástól eltiltó törvény nincs, öket erre kényszeríteni nem lehet; az itt egyszer elmondott beszédnek pedig (természetesen: magyar fordításban) minden esetre be kell jöni a naplóba. Ismét felszólaltak számosabb megyei követek, kijelentvén, hogy a horvátok ezen tette nem pillanatnyi felhevülés eredménye, hanem jól kiszámított törekvés a magyar nemzetiség akadályozására; hogy a méltányossági köteleességek csaknem olly erősek mint irott törvény-parancsolta köteleztetés; hogy a horvát követek diákul szólhatása a magyar o. gyűlésen nem Horvátország municipalis jogából veszi származását, hanem az 1790iki magyar országgyűlés engedvényéből, mellyet tehát szinte a m. o. gyűlés vissza is vonhat; végre egy megye indítványára, melly nagy többség által el is fogadtatott, határozatba ment, hogy t. i. miután a törvény már kimondá, hogy hazánkban egyedül a ma-

gyar nyelv bir diplomatikai erővel, minden további törvény elvárása nélkül táblai határozat által jelentesséki, hogy „ezen tereben csupán magyar nyelven szabad szólni.“ Ezentul a vitatás főképe a körül forgott: vajjon van-e a táblának joga, ezt, törvény nélkül, csupa táblai határozat által életbe hozni? Az elnök 's pármegyei követ, noha mindnyájan legmélegebb érzellemmel nyilatkoztak a magyar nemzetiség iránt, 's ismételve kijelenték, hogy igen ohajtottak volna Horvátország részéről kiengesztelőbb szellemű utasítást, azt sürgetik, hogy illy fontos lépést törvény nélkül, táblai határozat által behozni nem lehet; hogy illy határozat törvényerejű levén, ezen tábla pedig egyedül 's a másik tábla 's kormány hozzájárulása nélkül törvényeket nem hozhatván, a határozat e tekintetből sem lenne helyén; hogy ez annyi lenne, mint a horvátokat tetteleg kizárni a törvényhozásból; hogy végre nem tanácsos a dolgot ennyire állítani élre, 's ez nem alkalmas ut a magyar nyelv megszerettetésére. De roppant többség az ellenkező véleményt sürgeté, hogy t. i. ez egyenesen a ház oeconomiájához tartozik, hogy minden testület rendelkezhetik a maga társalgási nyelvéről, hogy a diák előadás sem törvény által volt behozva és így határozat által eltörölthetik. Egy megyei követ, ki különben a mellett volt, hogy határozat hozassék, kerületi ülésre akará e tárgyat utasítani, hogy a tábla e dologban is példát ne adjon arra, mintha egyenesen az országos gyűlésekben akarna valaha kezdeményi jogot gyakorolni, 's ezen lépésének egykor kényesebb alkalmaknál kárát ne tapasztalja; de a többség azonnal kíváná a határozatot. Az említett indítvány még azzal bővítették, hogy ha a diákok elmondott beszédek a naplóba csakugyan bejőnek is, miután azokat a censorok nem hitelesítik, azon beszédeknek hitelesség ne is tulajdoníthatassék, hanem a gyorsírók mindenkor jegyezzék meg „diákból fordított, beküldött beszéd.“ Ennek folytában egy naplővizsgáló azonnal ki is jelenté, hogy ha őta KK. és RR. többsége kényszeríteni akarná diák beszédek hitelesítésére, inkább azonnal lemond a censorságról. Egy másik megyei követ pedig így nyilatkozott: én nem vagyok ugyan barátja a via factinak, de oda jutottunk már, hogy engedni gyávasságvolt a mert ha most engednénk, azon következtést vonnák belőle, hogy a magyar nemzet ellenében, bizonyos czélok kivételére, nem szükséges egyéb, mint hogy a horvátok magokat megmakacsítsák. — Azon zugást, melyet itt a horvát követek diák beszéde okoz, nem természeti ösztön-e? nem kényszerítjük ugyan Horvátország követeit physikai erővel, hogy magyarul szólnanak, de ők sem kényszeríthetnek minket, hogy őket diákok kihallgassuk. Midőn egykor egy ismeretes nagy városban olly feltétellel fogadták be a zsidókat, hogy ünnepekint predicationt kelljen nekik hallgatni, elmentek ugyan a templomba, de bedugták füleiket a papoló előtt sa't. Egy felső megye követe emlité saját megyéje példáját, melynek, minden oldalról tótokul levén körülvéve, a magyar nyelvre nézve még mostohább helyzete van mint Horvátországnak, mégis mindent elkövet a nemzeti nyelv előmozdítására. A következő szónok úgy nyilatkozott, hogy ha volna törvény, mely a horvát követeknek a diákok szólást megengedné, bár ő ezen törvényt azok sorába számítaná, melyeket Verbőczy így bélyegez: „lex turpis et impossibilis“ mégis, bár vérző szívvel, hódolna a törvénynek, de illy törvény nincs; sőt imét egy másik megyei követ az 1830d. 8dik törvény 4dik §át úgy magyarázta, hogy mivel a követség „köz hivatal“ 's a horvát követek itt Pozsonyban „az ország határai közt vannak“ nekik magyarul tudni kell, vagy e hivatalról lemondani. Megczáfoltatott továbbá azon ellenvetés, mintha ez által a törvényhozási részvétből tetteleg kirekesztnének, miután küldöik, ha ezen szépjognak örülnek, változtatják utasításukat 's ujlag részesíthetik magyar szóra felszabadított követeiket a tanácskozásban. Horvátország követei, municipális törvényeikhez 's küldöik jogaihoz ragaszkodva, óvast tettek ugyan: de azért kimondatott, a nagy többség értelmében, azon országgyűlési határozat, melyet a közlelbbi lapban közöltünk, hogy t. i. a magyar köv. tábla gyűlésein magyar nyelven kívül mással élni nem szabad. Vitatások közben számos követ kimondá, hogy a horvátok minden belviszonyaikban horvátok maradhatnak 's csak annyiban legyenek magyarokká, mennyiben Magyarországgal érintkezésbe jőnek.

Junius 21dikén, a 7ik országos ülésben folytatván a verificationalis választmány jelentése 's arra hozott határozatok fölötti tanácskozás, elnök ő nm. a tegnapi előadott szempontokon kívül, bővebben kie-

reszkedett a horvát mozgalmakra 's az illyrismus fogalmára. Megczáfolá azon véleményét, miszerint e mozgalmak azon visszahatásnak lehetnének szüleményei, mely azért keletkezett, mintha mi magyarok nyelvünket a horvátokra erőszakosan akartuk volna tolni; mert törvényink a horvátok belső viszonyaiba soha sem avatkoztak, sem rájuk nézve nyomasztók nem voltak, egyedül azt akarván eszközölni, hogy miután egyszer a diák nyelvet elvetettük, ne más nyelv legyen itt törvényhozás 's közgazgatás nyelve, mint az, melyről e haza neveztetik. Ennélfogva Horvátországnak, ha velünk összeköttetésben akar maradni, természetesen önkint oda kell jőnie, hogy a magyar nyelvet megtanulja 's ez az, mit minden kényszerítés nélkül kívánunk lehet Horvátország irányában, többet nem, mert ki nemzetiségünket becsüli, jól tudja, hogy mások nemzetiségét is becsülnünk kell. Az illyr névre nézve azt gondolja, hogy az valami régi történeti név lehet, mintha mi magyarok magunkat huunusoknak, avaroknak v. scytháknak neveznők; ez nemzeti gyengeség, melyet meg kell bocsátani. A mi talán szemet szúr a horvát mozgalmakban, az nem más, mint a szláv népnek literaturai előhaladása, de ám fussák az e tekintetben már felszabadult népek pályájakat, 's terjesszék a tudományok országát, itt, a mit egy nemzet szerez, az több nemzet kincsévé válik 's ez ellen semmi kifogásunk nem lehet 's a nemzetek e részbeni haladását gátolni a törvényhozásnak nem feladata. Arra nézve, hogy a horvát felirások „veszedelmesek, hazánkat dölők“nak, mondatnak, emlékezteti a RRket hogy mi, kik magunk is annyiszor feljajdultunk a gyanusítgatások miatt, örizkedjünk mások gyanusítgatásaitól, 's illyeket csak akkor mondjunk ki, ha napnál világos próbáink vannak. Végre kérdező, hogy bármily súlyosak is némelly sérelmek, lehet-e azoknak elsőseget tulajdonítani a városok szerkezete, az élelmezés elintézése, kereskedési viszonyok, nevelés sa't. elrendezése fölött? 's ezen okból még most a sérelmek 's név szerint a turopolyai panasz későbbre halasztatását ajánlá a Rendeknek.

Erre egy megyei követ szóalt fel 's helyeslő azon útát, melyben a turopolyai kérelem a táblához jött, mert hasonlít ahoz, melyen mult o. gyűlés folytában a k. szolnoki nemesek kérelme beadott. A mit ő az illyr mozgalmakról tud, elegendő arra, hogy azokat igen nagyon is veszélyesnek tartsa; addig, míg a népek a haladási pályán nemzetiségüket 's literaturájukat mivelik, semmi megrovást nem érdemlenek; de ha p. o. az ausztriai monarchiában lakó minden népek literaturáinak felvirágoztatása olly ellenséges indulattal megy végbe, mint millyet látunk az illyrismusban miellenünk, illy harcából a literaturai haladás ürügye alatt alig keletkeznek a monarchia boldogsága. Mi a gyanusítás előhozatását illeti: ő e részben is viszonyosságot kíván 's csak azt ohajtja, hogy a mint velünk bántanak, úgy bánjanak másokkal is, engedjék-meg nálunk is szintolly szabadon a nemzetiség kifejtését, 's ne fenysítsék gyakran a legártatlanabb dolgokat, vagy ha ezt teszik nálunk, tegyék az az illyreknél is. Visszaütasítá az elnök abeli nyilatkozatát, mintha a RR. az által, hogy az illyrismus-féle panaszokba mentek, az országgyűlés sikerét meghíúsítának, mert ebben már azon rakétát látja, mely a KK. és RR. népszerűségét levegőbe röpítse, 's letéve látja annak alapját, hogy ha az országgyűlésnek csakugyan kelő fogantaja nem lenne, ez a tábla bünéül rovassek fel. 's a t. (folytatandjuk.) Mint már röviden említők: a kerületi szerkezet változtatás nélkül megmaradt.

Jun. 22ken a 8ik orsz. ülésben a már előbbi napon felolvasott válasz-felirat (a kir. előadások 's előleges sérelmek és kívánatok tárgyában) vétetvén tanácskozás alá, elnök ő nmg. 's némelly megyei követek a sérelmekről szóló általános czikket, melyel a felirat kezdik, annál inkább kihagyatni kívánták, mivel ugyane sérelmek és kívánatok a felirat végén ujlag elszámoltatnak, mi a szerkesztés oeconomiájával ellenkezik; 's mivel a kir. előadások ez által a nemzetköz kívánatival egészen megegyezők. Egy megyei követ előadván, hogy az előadások egyes pontjai lehetnének ugyan jobban kidolgozva, de az egésznek összes szeleme igen jó 's hálánkat érdemlő, kivált miután ekkorig a nemzet legsúlyosb bajai elintézetlen maradtak 's miután ez az első országgyűlés, melynek feladása lön belső ügyeinkről kizárólag intézkedni: ezen tekintetek 's megyéje utasításánál fogva az előadásokért külön köszönő feliratot ajánl, 's ha ettől elúttetnék, a válaszfelirat, melyben a hála kifejezése szinte befoglaltatik, pártolja. Egy másik szónok kijelenté, hogy ha keble olly kemény kéreggel, a kötelelességével, nem volna körülövezve, talán reá is hatottak volna az elnökségnek bizodalomra felszó-

lító szép szavai; de azt hiszi, hogy a felirást így, a mint van, a bizodalom tenyésző csirájának ártani kívánás nélkül is el lehet fogadni, sőt éppen a bizodalom miatt kelle a felirást így szerkeszteni. Azon magas állású férfiak pedig, kiknek köszönjük, hogy a mult országgyűlés óta a valláskörülieken kívül nagyobb sérelmek nem történtek, 's hogy a bizodalom növekedett: őn keblökben találhatják fel jutalmokat. Egy harmadik megyei követ szinte örült az előadásoknak, egyedül azt nem szereté, hogy nem magyar nyelven vannak, 's a válasz-feliratba iktattatni kíváná, hogy a kormány még ez országgyűlésen magyarul adja resolútiót 's ezentul a k. meghívólevelek is magyarul készüljenek. Egy megyei képviselő, hívebb, u. mond, utasításához 's követi köteletségéhez, mint személyes meggyőződéséhez, mindenek előtt a kir. előadások felvételését sürgeté; hogy ekkorig nem igen szólalhatott fel, utasítása azon pontjának tulajdonítá, miszerint nyilvános utasítás nélkül semmi előkerülő tárgyhöz szólnia nem szabad; 's a hallgatóság korlátoztatását 's a tanácssterem elrendezését indítványozá. Ezen indítvány mind elnök ő nmgának, mind egy megyei követnek alkalmat adott az ifjuságnak aranytanácsot osztani. Az elnök kijelenté, hogy ő éppen nem szereti a siri halálcsonde, sőt kedveli az ifjuságban a lelkesültség jeleit, de ezek az arcon és szemekben is kifejezhetik magokat, a nélkül hogy pisszegésben 's lármában törnének elő; mert hogy a hallgatóság láрма által határozzon, az csak forradalmi időkben szokott történni. A követ úr pedig a korlátozás iránti indítványt el nem fogadá ugyan, mert a nemes magyar ifjuságnak itt van legfőbb 's legtanulságosb iskolája (miután most már a törvényhozásban igen szomorú szerepet játszanék az, ki csak Verbőczyt tudja) de szükségesnek látá azt is, hogy a tanácskozási kényelemre nézve valami történnék, mert forró nyári napokban, naponkint 4—5 órát illy helyzetben kiállani teljes lehetetlenség. A következő szónok előre bocsátván, hol szabad sajtó nincs, ott a nyilvánosság némi kényelmetlenségit túrni kell: kerületre kíváná áttétni a terem-rendezési kérdést, 's egyszerűsmind kijelenté a nemzet kívánságát, hogy most miután a gőzhajózás által a kormánynak egyetlen e részbeni nehézsége is megszűnt, az országgyűlések Pesten tartassanak. Kővárra nézve hivatalosan kivilágosodván, hogy az országgyűlésre meg nem hivatott, errenézve is említés tételik a válaszfeliratban 's az ez iránti módosítás kerületi ülésre utasított, mely azonnal meg is tartaték.

Jun. 23kán a 9dik országos ülésben a Kővárt illető módosítással ellátott válaszfelirat pontonkint még egyszer felolvasatván, miután az elnöknek némelly apróbb módosítás-javaslati „maradjon“ által elmellőztettek, a kir. városokat említő pont után több mint húsz kir. város követe szóalt fel, hármát kivéven mind azon értelemben, hogy a kir. városok szavazatjogát a belrendezéstől felfüggeszteni 's azért a válaszfelirat azon kifejezését miszerint a szavazatjog a belrendezéssel szoros kapcsolatban áll, módosítani kívánják. A nyilatkozó megyék azonban kivétel nélkül a városi követek azon kevesebbségével voltak egy véleményben, kik e pontban semmi nyugtalanítót nem találtak, sőt ebben látták legfőbb biztosítékát a városok jövendőjének. Ezután a válasz-felirat kapcsolatai, úgymint az előleges sérelmek és a részleg visszakapcsolása 's Kővár nem hivatása miatti felirások hagyattak helyben. Egy kis vitát okozott elnök ő nmg. 's a megyei követek közt a kir. előadások utolsó pontjának említés nélkül hagyatása, miről majd bővebben.

Jun. 24én háromféle ülés tartatott, u. m. **kerületi** 9 1/2 től 11 ig, hol elhatározatott, hogy az országgyűlésnek ezentul Pesten tartatása iránt üzenet 's felirat készíttessék és ő cs. kir. fhsége a nádor is az országház tervének előmutatása iránt felszóllíttassék; **országos ülés** a Rendeknél 11 órakor, honnét főrendekhez némelly kész üzenetek 's felirási javaslatok küldettek át, úgymint a válaszfelirat kapcsolatival, a meg nem jelentek kereset alá fogatását tárgyozó üzenet, 's az országgyűlési szabad újságot sürgető üzenet 's felirat (a nógrád megyei némelly magnások meg nem hivatása iránti üzenet 's felirat megszüntek, minthogy elnökileg jelentetett, hogy a nevezett fő-RR. a maga idejében meg voltak híva, de a kir. levelek a posták rendetlensége miatt, tetemesen elkéstek; végre **országos ülés a főrendeknél** 12 órakor, hol a nevezett üzenetek 's felirási javaslatok felolvasatván köziratra bocsáttattak. A főrendi terem ujlaglevén rendezve 's a terem uj karzattal bővitve ugyan de alatt korlátok által elrekesztve, melyek közül egyik kizárólag csak követek számára tartatott fen; a főrendi tábla egy tagja indítványt tett, hogy

a' hallgatóság számára ezen elkülönített hely isnyitások fel, mi a jelenlevő lovászmesteri helyettes ovásával de a' fens. főhg elnök egyezésével azonnal megtörtént. —

Magyar tudós társaság. Végh István esztergomi pap az academia pénztörvényének nevelésére végrendeletében „Jegyzetek sz. Máté evangéliomára“ című munkájából ötven példányt hagyott; mellyek eladás végett Eggenberger József és fia academiai megbízott könyvárosoknál vannak letéve. Ára egy példánynak 1 forint e. p. Pozsonyban június 23. 1843. Dr. Schedel F. titoknok.

Budapesti ügyletek legfelsőbb engedelmél fogvást egy az egész birodalom-szerte játszandó 's az e' lapoknál mellékvényben bővebben leirt sorsjátékot intézőnek. A' kijátszatandó műzikkék ezüstből készülvők 's 20 ezer pengő forintot érők. Jelenleg Bécsben vannak kiállítva köznézésül Zinner nagykereskedőház felügyelése alatt; nagyszerűek 's ritka szépségük miatt meglepők, 's majdan ikervárosinkba hozatva hasonló élvezettel lependik meg a' műértő közönséget. E' művek mennyisége, becse, elnevezése 's leírása minden sorsjegyárulónál látható nyomtatott iven jelenik meg, mellyhez képest az egész nagyértékű mütömög 200 nyerevényre van felosztva, 's a' sorsjegyek mellé adandó program nyomán a' nyerevények köv. értékűek: 4000, 1500, 1200, 800, 600, 500, 450, 400, 350, 300 250, stb. forint ezüst pénzben. Egyegy sors ára 1 ezüst forint, 5 sorsot egyszerre vevő a' hatodikát ingyen kapja. Vehetni azokat az egyletek valamennyi tagjánál, 's más eziránt már megkért 's ezután is megkeresendő emberbarátoknál. A' sorsshuzás folyó évi november folyamában Pesten tartandó estvigalom alkalmával menend végbe. Az ezüst értékének levonása után maradandó tisztahason két felé fog osztatni. Egyik felében részeseülend az annyira magasított budai silylők intézete, másikban a' pesti szegényeket ápoló intézet. Mindkettőnek üdvös létét jobban isméri a' művelt közönség, hogy sem bőkezűségét virágos kifejezésekkel kellene előigézni, 's nemes érzetében megelégszik egyszerű kéreménnyel, melly könyvekre méltó embertársink nevében itten érző kebellet nyilvánítatják. A' választmány rendeletéből. Külkey Henrik egyes. titoknok.

Pesti kikötő. Széchenyi István gr. a' hazai kereskedés előmozdítása végett szükségét látván egy Pest mellett építendő nagyobb kikötőnek, még 1838ban e' czélból részvényes kikötő-egyesületet alakította. Ezen társulat jun. 22dikén 10 órakor a' nemzeti casino termében a' tisztelt gr. elnökle alatt nagy gyűlést tartván a' mlga előterjeszté hasznait, 's a' szükségés létét, fővárosunk közelében egy illy kikötőnek, 's felszólítá a' jelen voltak, hogy miután már több év előtt e' czélra részvényes társulat vala készülőben, de a' közbe jött akadályok miatt egészen nem alakulhatta meg, miután Pest város. a' fels. engedelmet nyert, hogy az alakuló részv. társulatnak a' kikötőre alkalmas kiszemelt helyet, t. i. Uj-Pesten alul levő pestiszigetet az irányában fekvő pest-dunaparti térrel eladhassa, 's miután végre a' mostani körülmények igen kedvezők az építésre, a' dolog illy állása mellett ohajjták a' a' kérdéses kikötőnek a' város nem kisebb hasznára, mint diszére valahai létre jövetését, vagy nem? 's e' szerint akarják a' pesti kikötő-társaság létesülését vagy sem? mihez képest azon esetre, ha csakugyan létesítés mellett nyilatkoznának a' felszólítottak a' m. elnök némely általa felolvasott szabálypontok kíséretében, egy aláírási-ívet nyújtott át. Ezen szabálypontok egyike, miszerint ha 30 ezer pft leand aláírva, a' társaság azonnal alakítottnak fog tekintetni, 's az aláírottak közül többé senki sem léphet vissza. Az egész terv létesítése, előleges számítás szerint 100 ezer pftot kíván; egy részvény ára 200 pft. A' ns gróf lelkes felszólítása 's példája következtében azonnal 133 részvény, 26,600 f. érték iratott alá. A' 30 tagu választmányhoz köv. urak nevezettek ki: elnökké Steinbach Ferencz, k. tan., választmányi tagokul: Császár Ferencz, Emmerling Károly, Festetics Leo gr., Fleischl D., Forray Iván b., Hajnik Pál, Heinrich János, Károlyi István gr., Kasselik F., Malvieux K. J., Michl Károly, Nádosy Istv., Székrenyész József, Széchenyi István gr., Szilágyi István, Sártory J. G., id. Urányi Ferencz koronaőr, Zofahl Lőrincz, és Valero J. A.; pénztárnokká: Burgmann Károly; jegyzővé: Hradeczky G. urak A' még hiányzó tíz választmányi tag e' kinevezettek által fog a' még aláírandó részvényesek közül is választatni. 's e' választmány intézendi a' kikötő ügyeit 's munkálatiról a' közgyűlést koronkint értesitendi.

A' pesti hirlap 255. számában június 11. 1843. ezeket olvassuk: „egy követ említést tőn egy kerületbeli helységről (talán Hajdu város és pedig Dorog) mellynek lakosai (7000) egyről végig már oroszul épen nem tudnak, és az egyházi szertartás mégis orosz nyelven tartatik. Az illető egyházi személyek megismervén, hogy az isteni szertartás magyar nyelven is

tartathatnék és hogy ritualis könyvek már magyarra is vannak fordítva, az isteni tisztetletet csak azért nem tartathatják magyar nyelven, mert az említett fordításnak magyar nyelven való kinyomtatására módjok nincs.“ Az érdemteljes követ ur hibázik, állítván, miszerint a' ritualis könyvek magyar nyelvre le volnának fordítva. A' ritualis könyv összesen 21 folio kötet, de még nem találkoztunk mind a' két nyelvben gyökeresen járatos férfiu, ki mindedig a' munkához fogott volna. Egyes részeket lefordítani magyar nyelvre semmi nyereség; a' dorogi eskolai ifjuságnak meg van engedve, hogy a' szent liturgia alatt magyarul énekeljen. De nem is engedhete többet a' munkácsi megye kormánya, mert az érintett ker. falu'öregabbike még most is a' szláv imádsághoz ragaszkodik, csak az ifjuság szeretné az újítást. Ungm. ben nem egy helység, hanem több: Pinkócz, Bező, Szeretva, Remete, Lucska, 's a' t. *reformatus*, még is *tótul imádkozik*, papját is illy nyelven hallgatja. — A' zsidó ön nyelvön imádkozik synagogájában, ámbar Mózes pentatenchusi nyelvét nem érti ha különösen nem tanul; sőt a' r. katholicusok is Nagy-Váradon, Debreczenben, Kecskeméten, Pesten és Pozsonyban latinul miséznek, jóllehet a' hívek latinul nem beszélnek, ez mind nem botrány, 's nem szúr szemet, de egy szegény *kerületi falu országos* figyelmet és költséget érdemel. Festina lente. — Egyes püspöknek, bár megyés legyen is, nem tanácsos, nem is üdvös újításokat csinálni. Egyik volt ordélyi püspök illyesmit indított vala, de tudjuk az eredményt. — Jobb lett volna érdemteljes követ urnak indítványozni, mivel az említett kerületi falu szót sem tud latinul, hogy a' Corpus Jurist országos költségen nyomtassák ki számára 's egyéb hazánkflakéra. Ungvár június 20. 1843. Lucskay Mihály prépost.

3 Esztergomi közgyűlés 's egyéb hírek.

Esztergom vmegye országgyűlés folytatában minden hó első keddeire közgyűlést határoza. E' szerint pünköszt kedden tartott közgyűlésünkben m. Uzovics János főispáni helyettes ur elnökle alatt legelő a' követ urak 3 rendű jelentése olvastatván, a' közölt kir. előadások hálás éljenekkel fogadtattak 's közohajtás ébredt: vajha az ország képviselői tanácskozásaiiban, minden szórászállhasogatást kerülve, az éljeneket mellőzve, vásott kalauzlatokat férfiasan lenézve, a' nemzetnek sok ezrébe 's veritékibe kerülő 's így szerfölött drága napjaiban a' kir. igen korszerű és üdvös előadások szerinti haladásra lelkesüljenek. Az előadások azonban e' végre kinevezett választmányának adattak ki, mellynek véleménye után a' KK. és RR. jövő vagy is jul. közgyűlésen utasítást szerkesztendnek. E' szerint: Kővár vidéke, Torontál, Pest, Zemplény, Bereg, Győr, Temes, Hont, Turóc, Zaránd, Szepes vármegyék, és Pest, Nagy-Bánya, Eszék, Pécs, Lőcse, Fiume városok körlevei is a' fenirt választmányhoz utasítottak. Még egy: V. főbíró a' megye udvari szabóját, a' több közbetett intés mellett is szerződését nem teljesítőt, 's legénye ruhájával késkedőt, a' tömlöczök folyosójába záratta. Ez azonban polgár volt 's őt a' városi hatóság közbejöttével azonnal szabadon bocsátatá az alispán, a' városi tanács pedig a' polgári törvényes jogok tapodója ellen közgyűlésen elégtételt határoza követelni. Mind e' mellett a' szabó nyugtalanokodott, lázított is, 's elég vakmerővő lön az ebédről hazatérő főbíró főpiacson karjánál megragadni, botját kezéből kicsavarni 's őt — ki botrányos vérengzést elakart kerülni — a' város birájához menetelre kényszeríté, (o tempora! o mores!) 's a' biró kapuját is rá zárá, 's ott szemben két más polgárral őt a' legdurvább fenyegetésekkel illetté. A' város birája szőlőben levén, el nem járhatta tisztében, mire közbejött vmegyei tisztviselők parancsára a' szabó kihuzta zsebéből a' kapukulcsot. Ezután V. . . főszolgabíró a' fölingerlett polgárságot nemeslelkűleg megengesztelendő a' város tanácsa és polgársághoz bocsátott nyilatkozatában magát helyesen mentvén, a' városi szelidlelkűleg megkövette. Azonban a' megye Rendei majusi kisgyűlésökben értesülvén e' botrányos merénnyről, vegyes vizsgáló küldöttséget rendelének, melly is e' közgyűlésnek nyujtá be munkálkodása eredményét, mellynek következtében hosszas vita után határozatá lön: miután világosan kitűnnék a' szabó saját vallomásából is, hogy V. főbíró őt nem ismerte, minthogy ezelőtt megyei adózók közül volt az udvari szabó, itéletkor a' szabó polgárságát nem említette, 's így polgári jogok tapodásának helye nem volna; mivel még is egy biróhoz illő higgadság nélkül hevenyészte zár alá a' szabót, a' járásába sem tartozót, e' tette jegyzőkönyvileg roszaltatott; de a' szabónak tette vakmerő, bünösebb, ököljogi levén, az illető városi tanács fel fog szólíttatni,

hogy a' vétkes szabót czinkosaival együtt törvényszereleg büntesse. Ezt okulásul. — Még más nevezetes újságokkal is kedveskedünk: Midőn a' ns esztergomi káptalan a' város közepén peshedt hévizet boltok alá szorítá, foliben roppant vendéglőt és derék fürdőket még a' törökök alatt is híreseket élesztett föl, ugyanezen héviz erejét czélszerűen közjóra fordítandó Gramling Ignác érseki eröművész 's ácsmester az esztergomi derék hajóhidnak, a' surányi malomnak 's egyéb nevezetes műveknek alkotója, oda egy *angol-amerikai malmot* építe, melly is több hónap óta forgásban levén, czélszerű mondhatni remek alkotása által a' legszebb erodvénnyel jutalmazza a' vállalkozó iparát. Ki Esztergomba kerül, e' jeles eröművet megsemmélni ne mulassa el; 's kinek hasonlóra van szüksége, Gramlingot el ne kerülje, 's ha szerét teheti (mert igen sok, még határszélkre is vannak megbízásai) minden módon szolgálatára megnyerni iparkodjék tudván azt, hogy egy jó erömű szászorta czélszerűbb sok rosznál. A' napokban egy egészen ép 's jókora éroz harangot (mintegy 3 mázsást) ástak ki egy polgár udvarában, melly ugy látszik török zsarolás elől kszakarva temettetett el. — Gabona szőlő dúsan lesz, gyümölcs kevesebb. A' tavali bornak itezéjét két váltó kron mérik.

Szatmármegyei közgyűlés. A' k. királyi előterjesztvények tárgyalása iránt június 8d. főispáni elnöklet alatt rendkívüli gyűlés tartatott. Ki azt hinné hogy minden pártédek és szenvedély nélküli tanácskozás az egyedül üdvös propositiók felett, ki, mondom ezt hinné, az kimondhatlanul csalatkoznék. Ugyanis összejöttünk ismét a' követség felett osztakozni 's a' nem sokára (összszel.) bekövetkezendő tisztujtás iránt tervet készíteni, hogy lehetne kevesebb pénzrel kevesebb csatával restaurálni. Örültünk hogy a' kir. előadásokban a' választási rendszer-igazítás megtalálva előlegesen kiszemelhetők, alkottunk is egy tervet 52 megyével közlendőt 's 3 napi tanácskozásunknak rövid eredménye imez: 15 nap a' követek visszahívásáról tanácskozásunk 10 órától délutáni 2—3 óráig. A' tanácskozás kezdetével a' követek jelentése olvastaték fel, melly mellett a' kir. előterjesztvény és az országgyűlés megnyitásokor mondott beszédek, jelesül a' kancelláré 's k. személynöké megőljenezettek. K. . . . L. . . . tb. nagy örömet nyilvánítá a' szép reményekkel biztató k. előterjesztvények iránt, mellyek által a' nemzet forró kívánsága teljesült; ugyanazért indítványozá követeinknek utasításul adatni, hogy mentülelőbb a' k. előadások tárgyalásához kezdjenek 's attól semmi szín alatt el ne álljanak, a' sérelmekre nézve a' junctimot megtartván, beszédét a' szóló el nem végezhetné, mert midőn a' követeknek adandó utasítást említé, egy kis csoport 15—20 nemes szünni nem akaró rivalgás közt kiáltozta „nekünk nincs követünk, azok nem a' mi követeink hanem az uraké“ és nem akadt ember, ki e' zsoldos nyomorult csoportot lecsilapítaná, sőt az előbbi szót félbenszakítva a' főjegyző indítványozá, hogy e' népet meg kell nyugtatni, a' mult gyűlési felirás után is azt hittük ugy mond hogy a' követek önkint lemondanak; de mivel ezt magoktól nem tették, haza kell őket híni, és a' tömeg utáná ordította: vissza kell híni, nem fizetjük őket. Többen szólának hogy miután a' kedélyek ingerültsége miatt a' választás felett nem bíraskodhatunk, 's már ő felsége elibe terjesztettük, várjuk ő fels. rendelkezését. Egy szónok mondá: addig ne is adnák utasítást, de e' javaslatot lezúgták. R. I. tábl. férfiasan nyilatkozték, a' körülte morgó cortések daczára, kiket közbe zugásuk miatt lehordott, bár tették volna mások is! a' szóló próbálta felvilágosítani a' cortéseket arról hogy a' választási jognál nagyobb a' törvényalkotási jog, mitől követinket eltítani 's így megyénket votum nélkül hagyni lenne a' nagy sérelem. A' legelőbb félbenszakasztott tb. előadá a' követeketlenéseket jelen állásunknál, a' követeket ugymond azok távollétében megválasztottuk, utánok küldöttünk a' másnapi tanácskozásra meghívást, végett 's másnapi gyűlésen a' senior pars által követeknek elősmérve fölesketve utasítással 's megbízó levéllel ellátva felküldettek. Mult gyűlésen két héttel később már visszahívattik tervezettek, majd ő felsége bíraskodásra kérétek meg, most meg a' bíraskodás be sem váraván a' visszahívás indítványoztatik, tegyenek a' KK. és RR. a' mi tetszik, csak az üdvös kir. előterjesztések tárgyalásával siessenek; végre mond a' szónok, kiknek a' népvészülés kezikeben van, fontolják meg, mit tesznek, hagyjanak, fel 's ne görditsenek újabb sérelmet tanácskozásunk felett. Végre U. indítványa fogadtaték el, t. i. hogy ő felségétől sebes postán sürgető válasz kéressék 's addig utasítással továbbra láttassanak

el a' követek. 2ik napi tanácskozás kezdetén felolvasták az ő felségéhez szóló folyamodás. 'S elborzadánk annak tartalmán, melyben a' 143. választószavazat haramiákának mondatik, 4 ezer békés polgárok ellenében, kik a' várost feldúlták, a' boltokat vasvillákkért megrabolták, 's vajjon kiszámálta meg őket? tovább a' felírásban a' választás törvénytelennek mondatik 's a' megsemmisítés kéretik 's ez nem párt hanem egy megyének folyamodása vala 's helybenhagyatott! Ezután jöve tárgyalás alá a' választási rendszer, mely nyomtatásban fog köröztetni a' törvényhatóságokkal. Rövid vázlata ez: a' nemesség helységenként özszeíratik, csak a' törvényes 24 éves idejű választhat, vagy ki felszabadítva van, vagy diplomaticus; járasonként a' nagyobb helységben jön össze hadnagya vezérlete alatt minden helység, 's az özszeírás után szólittatik szavazásra; ki irni tud, szavazatát maga jegyzi fel, az írástudatlanokét 5 tagból álló megyei küldöttség, ott helyben a' szavazat lepecsételtetik 's úgy küldetik az elnökhöz, ki azt a' megye gyűlésén felbontja; kiitadni vesztegetni fog, arra érvénytelen a' választás 's e' választási rendszer annyira megtetszett hogy ennek azonnali életbehozatalát a' megyei Rdek elhatározzák; ugy is mondanak, felírásunkra csak új követválasztást várhatni, legyen tehát akkor próbául e' rendszer, hadd lássuk practice, milly sikere leend, öszszel mag a' tisztujításnál próbáljuk meg. (3ik napi tanácskozás.) A' közgyűlést rendezési terv felolvasásával kezdtük, mely abból áll, hogy Verböczy hármastörv. könyve III. k. 1. f. címje 8dik §-za szerint a' sanior parsnak legyen votuma, minden gyűlésre egy törvényszék nevezeték ki, az elnök vagy főügyész felhívására a' törvényszék a' tereből eltávozik a' bevádolt felett itélendő, ki szóval sért 200 p. f. büntetettik vagy szintannyi nappal felváltva, ki verekedik mint büntető-perbe idéztetendő fogással lakol 2 törvény időszak alatt lejárandó perben, 's az elsőbbin azonnal 200 pfrint megvéteketik, e' javaslat mindaz 52 megyével közöltetik. Folyt még a' tanácskozás a' városi szerkezet felett, melybe illy röviden coordinatio nélkül nem szólunk, egyedül a' szavazásra nézve határoztuk, hogy a' városok özszevéve 8 votummal birjanak, melyet közöttük aránylag az országgyűlés öszszon fel; de a' többi üdvös kir. előterjesztvényhez szólhatásra időnk nem vala. Végre azok folyamodása vételet fel, kik fogságba hoztak, egy része adózók kik egyébbel nem terhelhetnek, mint azzal hogy mint szekererek bejöttek Károlyba; más része nemesek, kikre a' megverettek vallanak. Ezek kezességei kibocsátatásukat kérték, mag a' kinlevőkkel majd a' k. biztos által alakítandó törvényszék előtt ellátatnak és lön a' folyamodásra zugás; végre a' törvényszéknek bizatik hogy kikre semmi egyéb mint szekeresség vagy kissebb vétéség süli ki, azokat kezességre bocsátaná ki. Egy szolgabíró jelenté a' folyamodásokat pártolól, hogy elibe köteleességül az szabott, miszerint mindazon adózót, kik a' követválasztásra bejöttek, küldené Károlyba fogságra, ő tehát, bár semmivel sem valának terhelve, az adózókat beküldötte; pedig előtte kiviláglott, hogy csak szekererek valának. Van ollyanis ki a' választás napján otthon temetett 's mégis befogatott a' tanuk reá vallása miatt! Van kit azért fogtak be, mert mendemonda szerint az apját ütötte, pedig az apja tagadja. K. L. tb. kérte a' Rdeket: tegyenek félre minden ingerültséget, hidegen szóljanak és emberileg bánjanak egy része a' bevádoltaknak kint, más része befogatva egy pártnak rokoni és baráti által. Midőn egymásközt özivakodunk, eszközökhöz nyúlunk, népet veszünk fel 's ha azok kiszámításainkon felül tesznek, kifékezheti a' felingerült kedélyeket? — tegyék a' Rdek azt, mit a' törvény mond, azok kiknek vagyonuk van, kik kezest állítanak, ha miattok a' társaság felzavarodásától nem félhetni, bocsássák kezességre haza. Majd a' munka-ido végével együtt itéltesse nek el, és határozatott, a' törvényszék szemelje ki 's a' vagy épen semmivel vagy kevesbbé terhelteket 's azonnal kezességre bocsássa ki — a' gyűlés 3 napi tanácskozás után bezárattott.

Szerbia.

(Népmozgalom. Lieven munkálata.) Jun. 16kán a' tanácsban, hol a' két pasa 's a' két orosz meghatalmazott jelen volt, olvastatván a' már ismert tartalmu fermán fobb pontjai, délután Sándor hg azonnal Topsiderébe sietett, a' népképviselőket, kik tartáson kívül még 4 tallért kapnak havonként, a' szultán rendeletiről értesítendő. Sándor előterjesztvén az őt fenyegető parancsokat, a' nép nagy zajjal ellenük nyilatkozott többszörösen kiáltván: „Téged választottunk mi fejed-

münkül és senkit más, téged akarunk csak uralni, és senkit más; Vuicsics és Petronievicsot nem eresztjük magunktól, ideiglenes kormányra pedig nincs szükségünk.“ Ezután Trenka tanácsnok foglalta el a' szószerket 's magasztalta Sándor hg 10 hónapos uralkodását. Majd Vuicsics lépett föl 's elmondá, hogy ő a' szultán parancsának engedelmeskedni fog 's bátran menend Konstantinápolyba. Ezután a' nép követeket küldött Belgrádba, kik ott Lieven bárót Mihály hg volt lakarakérvén, az csakugyan közéjük is ment és szót sem várva, így szólítá meg a' követeket: „Kedves szerbeim! a' császár akarja, hogy ti alatta boldogok legyetek. Mit a' nemzet ohajt, azt a' császár jóvá hagyandja, kit ti 's a' nemzet fejedelmül választand, azt a' császár is akarandja, de a' törvényeket meg kell tartanotok.“ Erre a' nagyobb rész eltávozott, de a' főbbek ott maradtak 's a' fermán felolvasatását kívánták, de kénytelenek voltak azon válasszal beérni, hogy azt csak akkor olvashatni fel, midőn Vuicsics és Petronievics a' tartományból eltávoztak. Mindazáltal Lieven Topsiderébe hivatott, de ő azt válaszóla, miszerint annak idejében meghívás nélkül is elmenend oda. — A' septemb. óta Studenicza nevű kolostorban fogva volt szabacsi püspök szabadon bocsátatott, 's egyenesen Belgrádba sietvén Lieven és Vascenkonál magát azonnal az orosz pártfogás alá ajánlá, azután a' szerb nép állapotját kezdő festeni, de Lievennek arra nem vala szüksége, mert ő, mint mondá, a' szerb ügyeket tökéletesen tudja 's azokat minden idegen (!) beavatkozás nélkül elintézni igéret. Titoffot jun. 16dikán várták Zimonyba, de nem érkezék. Rifaat 19kén indult el Konstantinápolyba.

Spanyolország.

(Saragossai zavargás. Malaga hódolásra készül. Reusst Zurbano elfoglalta. Ármányok a' királyné férjhez adatása iránt.) A' kormány elleni nyilatkozatok egymást érik, de nem olly gyorsan, mint várni leheté mert az ország nagy része csak Barcelona és Saragossa valódi fölzendülése után kívánt az általános mozgalomban részesülni. A' barcelonai hatóság oda nyilatkozott, hogy zendülés zászlaját nem tűzheti ki, mert a' monjuichi erősségből halomra fogná a' katonaság a' várost lödözni. A' fiatalság tehát kiköltözött a' városból, és fegyveresen lépett föl a' kormány ellen, mit a' városi hatóság épen nem ellenezett. Saragossában a' katonaság olly hatályosan lépett föl a' zavargók ellen, hogy az egész zendületi vállalat azonnal megbukott. Malaga is alkodozni kezdé már a' kormányzóval, minden pillanatban meghódoltának híret várják. Reusst Zurbano elfoglaltá, 's így Cataloniában a' zendülés főfészke is visszakerült már a' királyné hatalmába. — Mendizabal körlevelei és intézvényei még a' legaljasb néposztályt sem vakithaták meg. Legujabban az egyház adót is megszünteté Mendizabal, melyből a' papok éltek, kiket jószágaiktól a' kormány megfoszta, és statuspapirosokkal elégti ki őket, miket azután névbecsükön alól kell eladniok. Ezenkül a' hátramaradt adótarozásokat legkimételetlenebb szigorral parancsolá behajtani a' pénzügyminister, bizonyosan nagyobbítani fogja a' nép ingerültségét. — Jól értesült körökben beszélék, miszerint Espartero ügyes embert keres, ki olly férjjet szerezne a' királynénak, ki arra kötelezné magát mindenek előtt, hogy a' hatalmat a' most uralkodó párt kezeiben fogja hagyni. Illy hget alkalmasint könnyen találhatni, de azért csakugyan mégis hihetlennek látszik, hogy illy fontos ügyben ennyire mérészlene menni Espartero. —

Anglia.

(A' gabonatörvény elleni indítvány megbukott. Cambridge hgnő évdiája megajánlatott.) Russell az alsóházban ismét föllépett az állandó gabonavám ellen, de indítványarövid vitaközlés után megbukott, még pedig olly többség ellenében, mely mutatja, hogy a' toryk hatalma, legalább e' tekintetben, még meglehetősen erős lábón áll. — Jun 14kén Cambridge hgnő 3 ezer font sterlingnyi évdiája kerülvén szönyegre, Hume határozottan kelt ki ellene, és számokkal bizonyítá be, hogy végre az országos jövedelem legnagyobb része egészen a' kir. családtagok közt oszlandik el, ha ezen bőkezűségnek határt nem szaband a' parlament. Szavai azonban hatás nélkül hangzottak el, 's a' kívánt öszszeg 223 szózáttal 57 ellen csakugyan megajánlatott. — A' repealjövedelem még folyást emelkedik, 's jun. 2dik hetében 1717 font sterlingre ment. — A' királyné ez évben Irlandot már csakugyan nem fogja meglátogatni. — Jun. 11kén Mallowban 400 ezer embert gyűjtött öszsze a' repeal, 's kicsapongás ezuttal sem történt, ámbár

O' Connell keményebben tűzelt mint valaha. — A' hannoverai király jelenléte sok beszédre szolgáltat most alkalmat Londonban. Föltűnő, hogy rakhajón érkezett meg, 's bérkocsin ment szállására, 's a' királyné által semmiféle ünnepelelyel nem tisztelteték meg. Mondják, hogy a' koronai drágaságok egy része miatt pört szándékozik indítani a' királyné ellen, ki e' miatt előre is éreztetni akará vele néhezteletését. Különös volt az is, hogy a' magas vendég, mint független király, hűségesküt tön le a' parlamentben. — Liverpoolban repealzavargás ütött ki; falragaszok által ugyanis gyűlésre szólittatván föl az ott tartózkodó irlandiak, Doyle chartista főnök heves izgató beszédet monda előtők; az irlandi inasgyerköczök azonban beverék a' gyűlésterem ablakait, 's Doylet hallgatásra kényszeríték. Kiesapongások nem történtek. —

Poroszország.

(Berlinben követválasztás 's utasítás utáni törekvés.) Berlinben f. hó elején néhány városképviselőválasztáskor némi politikai nyilatkozatok történtek. Egy polgár ugyanis hírlapokban olly felszólítást bocsátá közre, miszerint a' választandóktul annak megígérése 's biztosítottása sürgettesék, hogy öka' gyűlésben általános nyilvánosságot szorgalmazandnak. Erre a' hatóság szükségesnek látta a' városzerkezet rendeleteit figyelembe ajánlani, hol egyenesen tiltva van a' városi követeinek bármimemű utmutatást adni vagy tőlök némi ígéretet követelni. Mindazáltal még is több választógyűlekezetben szóval kérettek ki a' kijelöltek nyilvánosság iránti nézetei, sőt egy helyen nagy rész egyenesen oda nyilatkozék, hogy ök nem is szavazandnak, ha a' várostanács állítása szerint nekik nem szabad az előtők ismérletlen kijelöltek minősége iránt felvilágosulni. Ennek következtében néhány jelölt a' választókhoz fordulván, megígéré, hogy küldöiket köteleességök szerint lelkiismeretesen képviselendik. A' tanács nyilatkozata szerint egyébiránt a' nyilvánosság kérdése még a' községi hatóságok tanácskozásától függ most. — A' lipcei Allg. Zeitung kitiltatván Poroszországból, nevét, Deutsche allg. Ztn'gra változtatá, 's e' cím és más szerk. vezetése alatt jul. 1étől ismét járatható leend Poroszországban.

Külföldi elegyhir.

Bécs. A' nyereszkedő tőzsérek már nemcsak a' statuspapirosokkal, hanem iparvállolati részvényekkel is üzérkednek. Összevásárolják ugyanis ezeket o csón 's ez által magosra szökkenetik árukat 's darabonként adogattják el, mi által sokat nyernek, de az iparvállolatok valódi becsét egyszersmind tetemesül csökkenetik. Igy történt ez legközelebb az éjszaki vasutészvényekkel is, mi számos embert károsított meg.

Dessau. Itt a' juniusi vásárban kevésb volt a' gyapjumenyiség mint tavaly, de majd mind elkelt, még pedig e' tavalyihoz képest valamivel magosb áron.

Landsberg. Az itteni gyapjuvásáron mintegy 10 ezer mázsa kelt el, többnyire tavalyi áron, 's csak kevés uradalomban csökkenet 3 — 5 tallérral mázsánként, az is leginkább a' rosz mosatás miatt.

Stralsund. E' helyen 4 ezer mázsa gyapju adattott el, melynek ára hanyag mosás miatt, a' tavalyihoz képest 2 — 5 tallérral csökkenet. —

Posen. A' moszka panszlavismus nem bir párt-hivekre találni e' vidéken, mert a' németek az egész világon épen a' moszka iránt éreznek legkevésb rokonszenvet majd mindenben. — Az itteni lengyel színházat nemzetiségért lángoló tüzzel alapíták, 's most mégis olly kevesen látogatják azt, hogy rövid idő mulva be kellend azt zárni. Magyarhoz hasonló szalmatüz. —

Berlin. A' király jun. 17kén Rügen szigeten a' dán király látogatását fogadta el. —

Stettin. A' jun. vásárra 26 ezer mázsa gyapjut szállítottak, melynek 3/4 része csakhamar elkelt, még pedig részint tavalyi, részint valamivel magosb áron. A' rosz mosatának ára azonban 2 — 3 tallérral csökkenet mázsánként. —

Madrid. Hire járt, hogy Espartero a' királynét Badajozba készül szállítani, hol a' portugál király öcsésével házasságra lépetné, és szükség esetén, Anglia ótalma alatt, Lissabonba vitetné. De a' kormány legujabb száma hivatalosan czáfolja meg ez állítást. —

Paris. Joinville herceg hitvese a braziliai hgnő, 4 millió frankot kapott menyasszonyi hozományul.

Barcelona. A' monjuichi (fellegvári) őrségá'

juntával egyesült 's Izabella királynét nagykorunak nyilatkozatá. E' példát az egész tartomány követni fogja, Valencia is fölzendült már. A' carlospártiak csapatonként érkeznek Franciaországból. A' forradalom

általánossá készül válni. — Zurbano Renust folyujtá, Prim seregét megveré 's most Saragossa felé közelít. Egész Catalonia véres boszút esküvék ellene. —

ÉRTESÍTŐ.

Gőzhajók járása.

Indul: **Pestről Pozsonyba 's Bécsbe** mindennap egy gőzös regg. 8 órakor 's minden szerdán és vasárnap reggel egy rakhajó. — **Bécsből Pozsonyba 's Pestre** szinte mindennap egy gőzös délutáni 2 órakor, ezenkívül minden vasárnap és csütörtökön egy rakhajó. — **Pestről Zimony 's Orsova** felé majus elejétől october végeig, hajnalkor hetenként kétszer (vasárnap és csütörtökön) **Ujvidék** felé minden kedden, **Mohács** és **Eszék** felé minden pénteken egy utasi gőzös; végre **Zimony** és **Drenkova** felé minden vasárnap és csütörtökön, az aldunára mindenkor regg. 4 órakor. E' fölött **Pozsony** és **Bécs** közt mindennap megfordul **Bécs** nevű gőzös. Erkezik: **Pestről Bécsbe** 's viszont mindennap; **Orsova** és **Zimonyból Pestre** minden vasárnap és csütörtökön.

Bécs-gloggnitzi vasut.

Miután az ausztriai cs. kir. szabadítéku bécsi és budapesti magyar Ujságban háromszor közöltetett, f. évi január 26diki és majus elsői hirdetések és fölszólítások daczára sem teljesített f. évi június 15ig, mint kitűzött véghatárnapig, a' bécs-gloggnitzi, korábban győri, vasutvállalat 8dik vagyis utolsó 50 frtos részfizetése, az alább következő 79 részvény tulajdonosai által tehát a' legfelsőbb helyben hagyatást nyert alapszabályok 6dik cikkének értelméhez képest, a' társaság könyveiből ezen részvények kitöröltnék 's érvénytelenekké nyilvánítottanak, az eddig rájuk történt befizetések pedig a' társ. hasznára foglaltatnak el.

Jegyzéke

azon részvényeknek, mikre a' 8dik részfizetést folyó évi június 15dikeig nem teljesítettet: 55. 180. 182. 338. 387. 711. 712. 713. 1280. 1391. 1519. 1530. 1531. 2015. 2016. 2032. 2052. 2053. 2176. 2307. 2394. 3186. 3304. 3305. 3395. 3488. 3985. 3986. 4014. 4015. 4933. 4963. 5058. 5059. 5669. 5833. 5884. 6029. 6204. 6690. 6877. 6878. 7122. 7123. 7149. 7188. 7506. 7507. 7635. 7853. 9933. 9934. 9935. 9936. 9937. 9938. 9939. 10,254. 10,257. 10,259. 10,874. 11,077. 11,078. 11,216. 11,787. 13,245. 16,029. 18,074. 18,079. 18,081. 19,585. 19,594. 19,913. 22,181. 22,182. 22,958. 24,320. 24,321. 24,322. sz. Bécs, június 16kán 1843.

A' cs. kir. szabadítéku bécs-gloggnitzi vasut-társaság igazgatósága. 1—3.

Gyanu-távoztatás.

A' f. évi Jelenkor 49ik száma Értesítőjében a' 252ik lapon özv. Hrisovszky Imréné által csempészségről vádolt **Kiss Mihály** nem sz. kir. Esztergom város tisztí főügyésze. Ezt az igazság rovására 's minden **Kiss Mihály** nevű ártatlan ügyész becsülete gyanusításának eltávoztatására.

Enggenberger J. és fiánál Pesten és általa minden hiteles könyv-árusnál kapható:

Mérnöki irányzatok.

Szerző vagy összeírta: **Beszédes József.**

2 földabrosszal és egy táblával, esinos borítéku keménytáblába kötv. 50 kr. p. 2-2.

1) A' nmgm. kir. udv. kincstár engedelmével, az ungvári kir. uradalom Erdőhivatala részéről közhírré tétetik, hogy a' kebelében létező helységek határjainak törvényes tilalom alá vétetett fele része, a' madarászat és vadászat használata tekintetéből f. évi szeptember 15ő napjától számítandó három egymást következő esztendőre, folyó 1843 évi július hava 25kén Ungvárott az uradalmi igazgatóság hivatalánál reggeli órákban tartandó nyilvános árverés után a' többet ígérőknek haszonbérbe fog adni — Mellyre a' haszonbérleti kívánók elegendő bántpénzzel ellátva a' kitűzött időre és helyre illően ezennel meghivatnak. Ungvárott április 27kén 1843.

Haszonbérlet.

Tttes Heves- Szolnok megyében Zsadányi és Törökszentmiklósi Almásy nem-

Csőd-hirdetés.

Legfelsőbb udvari rendelvénynél fogva, a' pesti magyar királyi egyetemenbeli állatgyógy-intézeténél megürült kovács-tanítói állomás betöltésére f. évi július 15d. reggeli 8 órakor az orvosikar épületében csődület fog tartatni. Ez állomás-

zetség Törökszentmiklósi uradalomhoz tartozó Ujkút, tenyői egyesület pusztájában 1569 hold szántóföld, és 1716 hold gyp. és kaszáló alkalmas tisztakkal, kutakkal, és 24 dohányos lakházzal, 's pajtákkal ellátva Törökszentmiklós városában a' tisztartói hivatalnál folyó évi Julius tizenhetedikén reggeli órákban ugyancsak f. évi sz. Mihály napjától számítandó kilencz évre nyilvános árverés után haszonbérbe fog adni; szerződés pontját, és cirtok állapotja az említett tisztartói hivatalnál megtekinthetők — a' bérleti kívánók tehát birtokhoz mérskelt bántpénzzel ellátva ezennel illendően meghivatnak. 1—3

Haszonbérlet.

Szabad kir. Debreczen városa részéről közhírré tétetik: hogy hirtokához tartozó következő haszonvételek, ugymint a' piaci

sal 300 ezüst forintnyi évi fizetes, szabad lakás, és 3 öl tűzfűz ősszekötötték. Azoktól, kik ez állomást elnyerni ohajtnák, megkívántatik: 1ször magyar és német nyelvbeni tökéletes jártasság 2or hiteles oklevelekkel bebizonyítandó: hogy a' cs. kir. bécsi állat-gyógy-intézetben a' ba-

jövedelem és belső vám, pálinka-méretés joga, Ghilányi, Szarvas (Ponyvás) Szeles, Fehérlő, Biha, Látótelek, Savóskút című vendégfogadók, szikgáti cserépvető, újgáti és tőcezői vizimalmok, nagy-érdei fürdőház, Bégány melletti mészárzék, továbbá a' Hatvan, Mester, Péterfia, Csapó, Anna, Vára és Miklós utcai csapszék, a' Bé-

gány, Morgó, Novella, Bány, Nyútas, epres-kerti, külső városi három csapszék, két kő pinczék, máti, fűrtői, vajdapolosi kaszálók, f. 1843. évi augusztus 11kén a' város gazdái hivatal szobájában tartandó nyilvános árverés után haszonbérbe fog adni, a' feltételek addig is ugyanott megtekinthetők levén. 2—3

Hirdetvény.

A' esákovai kir. alapítványi uradalom részéről ezennel közhírré adatik, hogy f. évi július hó 5kén Csákován a' tisztartói iróteremben szokott reggeli órákban tartandó nyilvános árverés alkalmával következő uradalmi jogok és földök a' fensőbbi jóváhagyás fentartása mellett három egymás után folyó 1843diki novemb. 1től számítandó évre fognak utolag kiadni, u. m.

- 1) A' koresmáltatási jog Csernán koresmával és 20 hold földdel, Oláh-Sztamorán és Ikodán szinte koresmával és 19 hold földdel, végre Ujlukon és Unipon csupán koresmával.
- 2) A' husvágási jog Liebtingen, Csernán és Ikodán 4 hold réttel, Oláh-Sztamorán, Ujlukon és Unipon réttel nélkül.
- 3) A' vadászat Liebtingen.
- 4) Uradalmi földek u. m.

	Malom földek.	Majorsági földek.	Szántó. Legelő.	Kivágások.
	H O L D A K.	H O L D A K.	H O L D A K.	H O L D A K.
Obadon	2400/.	88190/.	30600/.	950122.
Zsebelyen	—	—	—	14800/.
—	—	—	—	71200/.
Liebtingen	—	—	—	57
Csernán	—	—	454	—
—	—	—	464560/.	—
Oláh-Sztamorán	—	—	1591070/.	89200/.
—	—	—	271330/.	596 105200/.
—	—	—	—	1800/.
Ikodán	—	—	—	511630/.
Unipon	—	—	—	1351190/.
—	—	—	—	361530/.
Beriben	—	—	—	9901200/.
Ligethen	—	—	—	1721100/.
—	—	—	—	64500/.
—	—	—	—	115.

A' bérleti szándékozók szokott bántpénzzel ellátva ezennel illendően meghivatnak. Kelt Csákovárt majus 18án 1843. a' esákovai kir. alapítv. urad. tisztartója **Zák József** s. k. 3—3.

Borárverési hirdetés.

95. sz. a. A' nm. m. kir. httó tan. f. é v. maj. 10kén 17153. sz. a. menesztelt kéri intézkedésétől fognak az alább nevezett alapítványi uradalomban és pedig: f. e. jul. 3kán Tolnamegyébe keblezett szegzárdi uradalomban, ugyan Szegzárd mvsosban 3587 akó vörös ó, 70233/4 akó vörös új borok. F. e. jul. 6dikán Baranyamegyében fekvő Szebény helységben 1897 akó fehér új, 1951 akó vörös új borok. F. e. július 10d. Baranyamegyében fekvő Babarcz helységben 32691/4 akó fehér ó, 9851/4 akó vörös új borok. F. e. jul. 12. Baranya vgyben fekvő Szilágy helységben 1593 akó vörös ó, 19181/4 akó fehér új, 6663/4 akó vörös új borok. F. e. jul. 18kán Baranya megyében fekvő Mágócs mvsban 3171/2 akó fehér új és 2374 akó vörös új borok hordószámára, de még is hordó nélkül árverés után a' legtöbbet ígérőnek készpénz fizetésért el, és azonnal ki és átadati, ha hogy a' vevő a' kikáltandó árt, v. annál többet is ígér.

A' vevőknek a' borok elvitelére egy napi távolságra 1 napi robotos szekeret is fognak állittatni, hogyha minden egy napi 2 ígás szeréért 24 pgo krt fizetnek. A' kiknek tehát szándokuk volna a' fentebb kített borokból valamit megvenni, azok illón megkéretnek, hogy a' szükséges bántpénzzel, minden akótul egy váltó frintot számítván — ellátva, meghatározott időre és helyre megjelenni ne terheltessenek. Kelt Pécsváradon jun. 14én 1843. Pribék Bódog s. k. k. h. fő-tiszt. 2—2.

Haszonbérleti hirdetés.

Néhai m. zsadányi és török-szent-miklósi Almásy Ferencz es. kir. aranykulesos ur

tömegéhez tartozó tek. Heves és Külső-Szolnok t. e. megyékben keblezett fajzati, rédei, tarjani, orosz, gyöngyösi, benei, gyalui, ugy nemkülönbet t. Nógrád megyében fekvő szántói, valamint t. Zemplény megyében fekvő garonyi, barancsi, kásói, és bodzás-ujlaki javak, az ezekhez tartozó több helységben kisebb javakkal a' tömeggondnok zsadányi és török-szent-miklósi tek. Almásy Pál ur teljeshatalmu biztosánál Heves megyében keblezett Gyöngyös mvsosban t. Hanisz Imre urnál f. 1843d. évi jun. 28kán regg. 9 órakor kezdendő árverésen ez évi sept. 29d. napjátul haszonbérbe adatnak; — a' bérleti szándékozók biztosíték pénzzel ellátva az árverésre hivatalosak. 3—2.

A' méltóságos Almásy nemzetség részéről közhírré tétetik: hogy a' Török-szent Miklósi uradalomban, nevezetesen: Török-szent Miklós városban levő serház hozzá tartozó pálinkafőzéssel, és marha hizláló nagyjárállóval, bor, ser, pálinka-mérettel; — úgy azon uradalomhoz tartozó Tenyői pusztában a' Pestről Debreczenbe vezető országútban levő tizenkét almai nevezetű vendégfogadó, a' folyó esztendei sz. Mihály napjátul fogva több esztendőre haszonbérbe kiadandók; Továbbá: hogy ugyanezen Tenyői pusztában, melly Szolnoktól egy és fél, Török-szent Miklóstól egy órányi távolságra vagon, nagyobb számú házas, és kocsis-lovak, mellyek között több számu kanczak is angol féle jó fajjú esődöröktől meghágtatva találtnak, kész pénz fizetésért fognak adati; és mind ezekre nézve a' többet ígérési nyilvános árverés ugyan azon tenyői pusztában a' lovász mester házánál folyó 1843dik évi július 15. szaz tizenötödiken reggeli 9 órakor tartatni hivatnak. 3—3

gazgatójánál jelenjenek meg. Mi is ezennel a' nm. m. királyi httó tan. f. e. mart. 7én 7,099ik sz. alatti kegyes intézvénye következtében közhírré tétetik. Pesten. apr. 10én 1813 Szoblahói Pálma Elek a' pesti kir. egyetem jegyzője. 3—3.